

# Rapport

---

efter kvalitetsgranskning av Kunskapsbedömning i grundskolan årskurs 1–3 vid Borns Friskola i Nora Kommun

## Innehåll

---

Inledning

Bakgrundsuppgifter om Borns Friskola

Resultat

Syfte och frågeställningar

Metod och material

## Inledning

---

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av Kunskapsbedömning i grundskolan årskurs 1-3 under november 2011-mars 2012. Granskningen vid Borns Friskola i Nora kommun ingår i detta projekt.

Borns Friskola besöktes den 14–15 december 2011. Ansvariga inspektörer har utredarna Yvonne Hoffmann och Hans-Göran Arvidsson varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen genomförs i totalt 31 kommunala skolor och 4 fristående skolor. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

## Bakgrundsuppgifter om Borns Friskola

---

| Skolenhetens namn: Borns Friskola | Antal elever |
|-----------------------------------|--------------|
| Förskoleklass                     | 12           |
| Grundsärskola                     | 0            |
| Grundskola                        | 65           |
| <b>Totalt antal elever:</b>       | <b>77</b>    |
| Antal elever i årskurs 1–3        | 32           |
| Antal elever i årskurs 3          | 10           |

Skolverket godkände Borns Friskola, som en fristående grundskola för årskurserna 1–6 genom beslut (dnr 1992:759) den 1 juli 1992. Den 24 januari 2000 fick huvudmannen Skolverkets godkännande och rätt till bidrag för förskoleklass vid skolan (dnr 1999:2125).

Huvudman för Borns Friskola är Föräldrakooperativet Borns skola, ekonomisk förening med organisationsnummer 716453 - 1886.

Verksamheten vid Borns Friskola startade läsåret 1992/1993 och omfattar vid Skolinspektionens besök av förskoleklass och årskurs 1–6. Skolan är organiserad i åldersintegrerade grupper i B-form, förutom förskoleklassen som utgör en egen grupp. Klasserna är åldershomogena i sig men två klasser delar på ett klassrum i undervisningen: 1–2, 3–4 respektive 5–6. All personal i förskoleklass och årskurs 1–6 utgör ett arbetslag. Skolan leds av en rektor som vid sidan av rektorsuppdraget även undervisar på skolan. Lärarna i årskurs 1–2 och 3–4 är i huvudsak så kallade klasslärare, där läraren undervisar i de flesta ämnena. Förutom klasslärarna har skolan ämneslärare i slöjd och musik.

## Resultat

### 1. Gör läraren fortlöpande bedömningar av elevernas kunskapsutveckling utifrån kursplanernas kunskapskrav?

#### 1.1 Rektor tar ansvar för att lärarna bedömer elevernas kunskaper utifrån kursplanernas kunskapskrav

Här undersöks om rektorn tar ansvar för och skapar förutsättningar för lärarnas gemensamma arbete med kunskapsbedömningar utifrån kursplanerna.

Som en inledning på implementeringsprocessen av den nya läroplanen för grundskolan, Lgr 11, på Borns Friskola deltog rektor och klassläraren i årskurs 5–6 i Skolverkets informationsdag i Karlstad. De deltog också under höstterminen 2011 i Skolverkets konferens om betyg och bedömning i årskurs 6. Enligt rektorn har hon och läraren i årskurs 5–6 ett särskilt ansvar för implementeringen av Lgr 11 på skolan. Rektor uppger vidare att personalen har getts tid på studiedagar för att sätta sig in i Lgr 11. En dag har avsatts för enskild inläsning och en för bearbetning och samtal med kollegorna på skolan. Dessutom har en studiedag genomförts tillsammans med fem övriga friskolor i länet, med vilka Borns friskola har ett samarbete. Utöver dessa studiedagar är, enligt rektor, avsikten att avsätta tid för den här typen av frågor på den så kallade storkonferensen som skolan har var fjärde vecka. Rektor är själv närvarande på konferensen och utformar dagordningen.

Utifrån dessa insatser framkommer av rektorsintervjun att skolan har inlett arbetet med att planera undervisningen utifrån den nya läroplanen. Rektorn uppger dock att hon är medveten om att lärarna behöver mer tid för att sätta sig in i kursplanerna.

Av lärarintervjuer framgår att lärarna inte är helt bekanta med språkdräkten i de nya kursplanerna och inte känner sig fullt ut förtrogna med kursplanernas olika delar. Det framgår därför att lärarna i varierande grad utgår från kursplanerna vid planeringen av undervisningen. Av de planeringar som Skolinspektionen tagit del av framgår att det fortfarande är skolans konkretiserade mål, som utgår från Lpo 94, som utgör grunden för planeringen. Några lärare påpekar dock att de arbetar efter Lgr 11 i exempelvis matematik trots att dokumenten inte är uppdaterade. Mer om detta står att läsa under 1.3.

Skolan har utformat ett eget system med så kallade "bubblor" i syfte att underlätta och förenkla arbetet med att bedöma och dokumentera elevernas kunskaper. "Bubblorna" utgörs av cirklar där skolans konkretiserade mål för respektive ämne är inskrivna. I flertalet ämnen är "bubblorna" gemensamma för årskurs 1–2 och 3–4, men det förekommer även – exempelvis i matematik och svenska – att det finns mål i form av "bubblor" för varje årskurs. Dessa "bubblor" färgläggs av lärarna tillsammans med eleverna efterhand när de bedömts ha uppnått det aktuella målet. När hela bubblan är färglagd bedöms eleven uppnått det som beskrivs i bubblan. Av såväl lärarintervjuer som de dokument Skolinspektionen tagit del av framgår dock att de lokala målen i "bubblorna" inte utgår från de nya kunskapskraven i Lgr 11, utan istället har de huvudsakligen uppnåendemålen i Lpo 94 som sin utgångspunkt. Enligt rektor ska de lokala nedbrutna målen omarbetas och anpassas till de nya kursplanerna under läsåret 2011–12. Mer om lärarnas fortlöpande bedömning och dokumentation av elevernas kunskaper finns under 1.4.

Av de individuella utvecklingsplaner från hösten 2011 som Skolinspektionen tagit del av framgår att de skriftliga omdömena huvudsakligen utgörs av mer eller mindre ifyllda "målububblor" för att visa i vilken utsträckning eleverna uppnått de lokala målen i de olika ämnena. Skolan har beslutat att använda dessa målububblor som skriftliga omdömen för alla ämnen som eleven får undervisning i tillsammans med så kallade "utvecklingstrappor" för vissa ämnen. Skolans modell för den individuella utvecklingsplanen, uppfattas av elever och föräldrar som tydlig. Med några få undantag är dessa lokala mål i "bubblorna" kopplade till mål att uppnå i slutet av tredje eller femte skolåret i Lpo 94 beroende på ämne. Det förekommer dock att det finns "bubblor" där andra saker än elevernas kunskapsutveckling bedöms; exempelvis bedöms i religion i årskurs 1–2 huruvida eleven visar att *"jag kan bemöta andra som jag själv vill bli bemött"*. Vidare förekommer i några av de individuella utvecklings-

planerna beskrivningar av elevernas personliga egenskaper som *"go och glad kille"*. När det gäller den framåtsyftande delen i de individuella utvecklingsplanerna finns inget beslut om hur lärarna ska formulera sig.

Vid sidan av systemet med "bubblorna" använder sig skolan av ett flertal olika bedömningsstöd i framför allt svenska men också i matematik för att få en strukturerad och likvärdig bedömning, däribland läsutvecklingsschemat (LUS) och tester som utgår från Lgr 11. Dessutom testas ett nytt diagnosmaterial i engelska av en lärare på skolan. Av intervju med rektorn och lärare framkommer att lärarna pratar informellt med varandra om bedömning, men att det inte avsätts gemensam tid för detta just nu. Lärare uttrycker under intervjun att de kommer att bryta ner kunskapskraven i Lgr 11 i konkretiserade målbubblor "för eleverna på samma sätt som de tidigare gjorde med uppnåendemålen i Lpo 94. Enligt lärarna har det också vid ett par tillfällen på konferenstid förekommit att lärarna på eget initiativ utifrån elevexempel diskuterat likvärdig bedömning.

**Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen** att rektorn delvis skapar förutsättningar för en likvärdig bedömning genom att lärarna i vissa ämnen använder gemensamt bedömningsmaterial samtidigt som det saknas en planering för hur lärarna ska kunna samverka kring likvärdig bedömning. Dessutom behöver rektorn ta ansvar för att tillsammans med lärarna utveckla gemensamma rutiner och former för att planera undervisningen utifrån den nya läroplanen, Lgr 11, i alla ämnen och för att bedöma och dokumentera elevernas kunskaper utifrån kunskapskraven i kursplanerna.

Vidare behöver rektor skapa förutsättningar för lärarna att använda ett gemensamt och sakligt språk i de individuella utvecklingsplanerna.

## 1.2 Skolan har ett systematiskt kvalitetsarbete kring kunskapsbedömning

Här undersöks om rektorn ser till att det finns ett kvalitetsarbete kring kunskapsbedömningar på skolan genom att följa upp och utvärdera detta arbete samt huruvida resultaten av det används. Vidare handlar bedömningspunkten om rektor tillsammans med lärarna analyserar skolans kunskapsresultat och resultaten på de nationella proven.

Av intervju med rektorn och lärare framkommer att rektorn från och med läsåret 2010–11 har skapat rutiner för klasslärarna att på gruppnivå – med hjälp av en mall i tabellform – sammanfatta gruppens, exempelvis årskurs 1–2, resultat i de olika ämnena vid läsårets slut. Klasslärarna ska vidare analysera vad som behöver förbättras för att slutligen komma med förslag på ny planering till nästa läsår. Rektorn använder sedan detta material för att få bättre överblick av

resultaten på skolnivå och på så sätt få ett underlag för fortsatt utvecklingsarbete. Rektorn exemplifierar med att planeringen inför hösten påverkas om sammanställningen visar att det finns elever i behov av stödåtgärder eller anpassning i undervisningen. Rektor och lärare uppger också att utvärderingen ett år ledde till att skolan bytte läromedel i matematik. Det nya läromedlet bedömdes stämma bättre överens med skolans sätt att arbeta i matematikundervisningen. Vidare säger rektorn att lärarna i samband med de nationella proven för några år sedan upptäckte att eleverna hade problem med olika begrepp i matematiken. *"Vi tittade då igenom vår plan för matematik och diskuterade kring gemensamma begrepp och förde in dessa i vår kursplan"* enligt rektorn. Vidare säger rektorn att hon alltid resonerar med aktuell lärare om hur relationen är mellan resultaten i de nationella proven och bedömd måluppfyllelse. Av lärarintervjuer framkommer att de nationella proven verkligen utgör ett stöd för bedömningen. Lärarna framhåller betydelsen av att kunna se om eleverna kan använda sina kunskaper i ett nytt sammanhang; om de kan *"flytta sin kunskap till något nytt"*.

Av de resultatsammanställningar för de senaste tre åren som Skolinspektionen tagit del av framgår också att resultat på nationella prov och bedömd måluppfyllelse ligger mycket nära varandra. Det finns kunskapsresultat redovisade i samtliga ämnen och det finns ingen tydlig skillnad i resultat mellan olika ämnen. I de ämnen där lärarna inte har bedömningsstöd i form av nationella prov framhåller de *"mål bubblornas"* betydelse som stöd i bedömningen.

Som en del i resultatuppföljningen stämmer skolan av med lärare i den kommunala skolan, där eleverna fortsätter sin skolgång i årskurs 7–9 för att få en bild av hur det går för skolans elever där. Dels sker muntlig avstämning hur det går för eleverna när de börjat årskurs 7, och dels begär rektorn in niornas betyg för att som rektor uttrycker det *"se hur våra elever ligger till i förhållande till övriga 9:or i kommunen"*.

Rektorn och lärarna har rutiner för vilka olika verktyg skolan använder sig av vid bedömning av elevernas resultat. *"Mål bubblorna"* som finns i elevernas alla ämnen har arbetats fram av skolan och har fått vara kvar eftersom de fungerat som ett stöd för lärarnas bedömning.

**Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen** att rektorn använder skolans resultat i kvalitetsarbetet. Rektorn har utformat rutiner och mallar som ger förutsättningar för lärarna att analysera kunskapsresultaten och hur de förhåller sig till resultaten från de nationella proven och annat bedömningsstöd.

Rektor följer tillsammans med lärarna upp och utvärderar de rutiner och former för bedömning och dokumentation så att de är ändamålsenliga för ett systematiskt kvalitetsarbete.

### 1.3 Bedömning ingår i lärarnas planering av undervisningen

Här undersöks om lärarna vid planering av undervisningen utgår från kursplanerna samt om lärarna även planerar för hur bedömningen av eleverna ska gå till så att den blir en integrerad del av undervisningen tillsammans med eleverna.

Av intervjuer med rektorn och lärare framkommer att skolan påbörjat sitt arbete med implementeringen av Lgr 11; och att målet enligt rektor är att skolan ska ha slutfört arbetet under vårterminen 2012. Av intervjuer och samtal med lärarna framgår att de just nu i liten utsträckning använder sig av Lgr 11 och dess olika delar i det praktiska planeringsarbetet. I stället uppger de flesta lärare att det är de lokala kursmålen - i form av "målubblor" - vilka utgår från Lpo 94 som ligger till grund för planeringen. Det framgår också av de skriftliga planeringar som Skolinspektionen tagit del av.

Det förkommer dock ett par kopplingar till nya läroplanen i planeringen av arbetsområdet "Sverige". Selma Lagerlöf behandlas utifrån att några skönlitterära barnboksförfattare ska utgöra centralt innehåll, och ett samarbete med en lokal fotograf motiveras av Lgr 11:s uppdrag att skolan ska främja entreprenörskap.

Av intervjuer och dokumentstudier framgår att lärarna i sin planering utgår från "målubblorna", vilket visar att de därigenom vid planeringen av ett arbetsområde eller moment identifierar *vad* som ska bedömas, men att "målubblorna" inte handlar om kunskapskraven i Lgr 11 utan utgår från Lpo 94. Av intervjuerna framgår vidare att alla lärare inte planerar för *hur* eleverna ska visa sina kunskaper och *när* bedömningen ska ske. Det framgår att bedömningspraktiken på skolan är individuell och har formats av de enskilda lärarnas erfarenheter av och syn på bedömning, snarare än ett på skolan gemensamt och systematiskt förhållningssätt. Alla lärare planerar med andra ord inte för hur bedömningen ska bli en integrerad del i undervisningen. Det innebär också att alla lärare inte planerar för hur och när återkoppling ska ske på elevernas arbete i syfte att stödja och synliggöra lärandet.

Att det skiljer sig åt på skolan innebär också att det förkommer goda exempel på planeringar där den kontinuerliga återkopplingen beskrivs. I planeringen av "Tema: Uppvärmning" i idrotten ges flera exempel på hur och när bedömning och återkoppling till eleverna ska ske. Läraren har i sin planering också preciserat vad som ska bedömas och ges återkoppling på som exempelvis "*kan eleven planera, genomföra och utvärdera en god uppvärmning tillsammans med några kompisar?*" och "*kan eleven redovisa vad en god uppvärmning innebär och hur en sådan genomförs, under sitt slutarbete?*". Se vidare under 1.4.

**Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen** att lärarna vid planeringen av undervisningen måste utgå från de olika delarna i kursplanerna i Lgr 11.

Vidare behöver alla lärare planera för *när* eleverna ska ges möjlighet att visa sina kunskaper så att bedömningen blir en systematisk integrerad del i undervisningen. Detta för att stödja elevens kunskapsutveckling samt att kontinuerligt ge eleverna återkoppling på deras arbete för att synliggöra lärandet för eleverna.

#### 1.4 Lärarna gör fortlöpande bedömningar av elevernas kunskaper

Här undersöks om lärarna gör fortlöpande bedömningar av elevernas kunskaper samt om läraren ger framåtsyftande återkoppling kring vad eleverna behöver utveckla i förhållande till kunskapskraven och hur detta ska ske. Vidare handlar det om hur lärarens bedömning blir en integrerad del av undervisningen tillsammans med eleverna.

##### *Elevernas förståelse för vilka kunskaper de ska utveckla*

Av lärarintervjuer framkommer att lärarna huvudsakligen använder sig av "mål bubblorna" i de olika ämnena för att informera eleverna om vad de förväntas lära sig. Av lärarintervjuer framgår också att det inte är bestämt eller finns en gemensam policy på skolan för hur, när och i vilken omfattning information om målen ska ges. Några lärare säger att de för eleverna "*kontinuerligt berättar vad de kan*" med hjälp av "bubblorna". Några uppger att eleverna först kommer i kontakt med "bubblorna" när de fyller i dem efter det att ett arbetsområde är genomfört. Andra säger att de går igenom med eleverna vad de ska kunna i samband med att "bubblorna" fylls i inför utvecklingssamtalet, och att det sällan görs i samband med att ett lektionspass eller arbetsområde inleds. Några lärare uppger dock att de ofta i samband med att en mindre uppgift presenteras även berättar för eleverna vad de förväntas kunna och hur de kommer att få visa det. Exempelvis fick en klass i samband med att den arbetade med nya ord veta att "*vi arbetar med dem nu och sedan ska ni nästa vecka kunna sätta in dem i en mening och senare i en text*". Av intervjun framkommer också att lärare medvetet "*går varsamt fram*" med kunskapsmålen, eftersom de menar att föräldrarna "*tycker det är för mycket*" för eleverna. Det framkommer också att lärare tagit bort den bifogade bubblan på läxuppgifter efter önskemål från föräldrar.

##### *Återkoppling och dokumentation*

Av intervjuer med lärare framkommer att "bubblorna" används för att följa eleverna kunskapsutveckling. "Bubblorna" färgläggs efterhand som eleven utvecklas mot målet och fylls i helt när eleven nått målet. Av elevintervjuerna

framgår att det oftast är inför utvecklingssamtalet som de fyller i "bubblorna". Dessutom framkommer vid intervjun att eleverna arbetade mycket med att fylla i dessa i slutet av årskurs två, eftersom de då byter grupp till 3–4:an. Eleverna uppger vidare att deras uppfattning är att om halva bubblan fylls i så betyder det att de är halvvägs mot målet.

I svenska och matematik används också andra bedömningsstöd i form av exempelvis läs- och skrivutvecklingstrappor där elevens kunskapsutveckling bedöms och dokumenteras. Både "bubblor" och dessa utvecklingstrappor används sedan som skriftliga omdömen inför utvecklingssamtalen. Det framkommer också av lärarintervjuer att varje lärare har sitt eget system för att - för sig själva - dokumentera elevernas kunskapsutveckling. Lärarna samlar på testresultat men även färdigheter och kunskaper som de ser att eleverna utvecklat. I samlandet av resultat och lärarens analys av elevens kunskaper fylls sedan "bubblorna" dvs målen i utifrån detta tillsammans med eleverna. Som exempel på dokumentation av elevens kunskapsutveckling nämndes egna kalendrar och USB-minne där *"jag har ett dokument för varje elev"*. En del lärare uttrycker vidare att eftersom de har klassen så mycket så *"ser de varje barn"* och har på grund av den dagliga kontakten en god bild av vad eleverna kan eller inte kan. Andra lärare uttrycker dock att det ibland är svårt att bedöma varje enskild elevs kunskaper utifrån den dagliga undervisningen och lärarens planering. *"Det är lätt att de ibland glider igenom"* och *"ibland kan vissa luckor komma som en bomb"*. För att försäkra sig om att eleverna behärskar vissa fakta och färdigheter genomför lärarna exempelvis diktamensövningar för att kontrollera stavningen eller matematiktester inför utvecklingssamtalet. Som framgår under 1.2 framhåller lärarna också de nationella proven som ett verkligt stöd i bedömningen av elevernas kunskaper i svenska och matematik.

Av lärar- och elevintervjuer framkommer inte att lärarna systematiskt ger framåtsyftande återkoppling i syfte att visa eleverna vad de behöver utveckla och hur. Lärarna säger i intervjun att de ger återkoppling *"hela tiden"* och i *"täta skurar"*, men samtidigt framgår att den feedback som ges huvudsakligen ges för att *"uppmuntra"* eleverna för att de ska *"bli glada"* och *"upphöjda"*. Som exempel nämner lärarna att de, för att synliggöra lärandet, ställer ledande frågor som *"märker ni vad ni skrivit? Det är ju kanon"*. I de arbetsböcker som Skolinspektionen tagit del av finns kommentarer i form av *"R"* och *"-"*; den senare betyder enligt eleverna att något är fel och behöver rättas. Vidare framkommer att det i flera ämnen händer att eleverna inte får tillbaka inlämnade arbeten som de lämnat in. I något fall, berättar eleverna, hade läraren gett återkoppling till hela klassen muntligt och sagt att arbetena var bra.

Eleverna ger å andra sidan också exempel på att återkopplingen är mer inriktad på strategier som till exempel uppmaningar att använda ordbok för att förstå vad ett ord betyder, eller att läraren visar på alternativa sätt att tänka i samband med att eleverna skriver mattesagor till exempel hur eleven kan förenkla matematikproblemet.

I idrott och hälsa ges eleverna möjlighet till att reflektera och ges återkoppling av läraren. Efter ett inledande experiment där eleverna får göra stillastående upphopp först ouppvärmda och sedan uppvärmda har läraren planerat en diskussion där eleverna får beskriva hur blev resultatet och (*"hur känns våra kroppar nu?"*), analysera (*"varför kunde det bli så?"*) och problematisera resultatet (*"varför någon inte har lyckats hoppa högre andra gången"*). Efter att eleverna i grupp planerat och genomfört en uppvärmning får de först gruppvis utvärdera hur planeringen och genomförandet gick och sedan gemensamt utvärdera klassens samtliga uppvärmningar. Som slutarbete på temat får eleverna enskilt skriftligt eller muntligt redogöra *"för vad som karakteriserar en god uppvärmning och varför"*. Slutligen får eleven reflektera själv eller tillsammans med läraren över vad hon han lärt sig och fylla i "mål bubblorna" om uppvärmning. Som framgår av ovan är den planerade återkopplingen huvudsakligen inriktad på förmågor och inte på vad som är rätt eller fel. Lärarens återkoppling kombineras dessutom med att eleverna får bedöma sig själv vilket kan vara ett bra sätt att träna självbedömning på. Vidare får eleverna se flera exempel på uppvärmningar, vilket kombinerat med den klassvisa utvärderingen kan träna dem i deras förmåga att urskilja kvalitetsskillnader mellan olika uppvärmningar.

#### *Individuella utvecklingsplaner*

I skolans individuella utvecklingsplaner finns en framåtsyftande del och en uppskattning om eleven förväntas nå målen i åk 5. Eleverna får skriftliga omdömen, i alla ämnen eleven får undervisning i och dessa utgörs av mer eller mindre ifyllda "mål bubblor" för att visa i vilken utsträckning eleverna uppnått målen i de olika ämnena. I den framåtsyftande delen i de individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen tagit del av förekommer återkoppling på processnivå i liten utsträckning; det vill säga återkoppling som handlar om att utveckla strategier för att genomföra uppgiften och som är generaliserbar till andra uppgifter. I skolans individuella utvecklingsplaner består återkopplingen i stället huvudsakligen av att eleven ska göra något. Vidare är det i huvudsak svenska och matematik som tas upp i den framåtsyftande delen i de exempel som Skolinspektionen tagit del av.

Som framgår av ovan sker återkoppling huvudsakligen på uppgifts- och personnivå; det vill säga eleverna får feedback på om en uppgift är rätt eller fel löst eller i form av beröm som syftar till att uppmuntra eleven. Återkoppling som är

inriktad på strategier för att utveckla färdigheter och förmågor förekommer ibland i undervisningssituationen men mer sällan i den framåtsyftande delen i de individuella utvecklingsplanerna.

**Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen** att lärarna inte ger eleverna förståelse för de kunskaper de ska ges möjlighet att utveckla och på vilka grunder de bedöms.

Lärarna följer elevernas kunskapsutveckling men de behöver i större utsträckning ge kontinuerlig och framåtsyftande återkoppling i alla ämnen kring *vad* eleverna behöver utveckla och *hur* detta ska ske så att bedömningen blir en integrerad del i undervisningen tillsammans med eleverna för att synliggöra lärandet.

Lärarna använder resultaten från de nationella proven för att bedöma elevernas kunskapsutveckling och analyserar regelbundet de kunskaper eleven visat och gör helhetsbedömningar.

Vidare använder lärarna inte ändamålsenliga former och rutiner för att dokumentera elevernas kunskaper som främjar elevernas kunskapsutveckling och återspeglar deras kunskaper i förhållande till kursplanernas kunskapskrav.

Lärarna behöver bedöma elevernas kunskaper i alla ämnen utifrån kunskapskraven och använda aktuella bedömningsunderlag såväl i den fortlöpande undervisningen som i de individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen.

### 1.5 Lärarna följer upp undervisningen

Här undersöks hur lärarna följer upp och utvärderar sin planering och undervisning samt bedömnings- och dokumentationsformer.

Av lärarintervjuer framkommer att arbetet med att sammanställa och analysera klassernas resultat vid läsårets slut (se 1.2) leder till att lärarna reflekterar över den egna undervisningen. I den mall som lärarna ska utgå ifrån finns också rubriker som "*Analys*", "*Förbättra*" och "*Ny planering och genomförande*". Lärarna framhåller att detta arbete har lett till exempelvis förbättrade åtgärdsprogram och nya mallar för skriftliga omdömen. Som beskrivs under 1.2 har utvärderingarna även inneburit att matematikundervisningen förändrats. Av lärarintervjuerna framkommer också att lärarna "*ibland har en egen utvärdering omedelbart i sitt inre*" när ett arbetsområde är avslutat. Som exempel på vad de bedömer som framgångsrikt nämner de bokcirklar, utomhusmatematik och grupp-arbeten eftersom det är "*populärt*". Vidare nämner de experiment för att de "*lyfter*" undervisningen eftersom "*det blir så påtagligt för eleverna*" och att de därför

*"lär sig mycket". Även skolans faddersystem lyfts fram som ett exempel på vad lärarna bedömer "i sitt inre" som framgångsrikt, eftersom eleverna då tvingas "sätta egna ord på sin kunskap". Lärarna uppger också att de ibland tar hjälp av eleverna för att utvärdera såväl sin egen insats som olika ämnen och moment. Av intervjuerna framgår att det då huvudsakligen handlar om "hur det är i klassrummet" och vad eleverna vill göra.*

Som framgår av ovan förekommer det att lärarna följer upp och utvärderar sin undervisning både i organiserad form och i form av spontan reflektion. Parametrarna för att bedöma vad som är bra är ibland vad elever vill göra, men också om eleverna går framåt i sin kunskapsutveckling.

Systemet med "målubblor" är de former som skolan huvudsakligen använder sig av för att bedöma och dokumentera elevernas kunskaper. Av intervjuer med såväl lärare, elever och föräldrar framgår att de uppfattas som praktiska; de är enkla att använda och förstå. Det framgår vidare av lärarintervjuer att lärarna är medvetna om att "ubblorna" måste skrivas om utifrån kunskapskraven i nya läroplanen. Skolans målsättning är att det ska vara klart under vårterminen 2012.

**Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen** att lärarna följer upp och utvärderar sin planering och undervisning. Vidare identifierar lärarna vad som behöver utvecklas i den egna undervisningen för att eleverna ska utvecklas så långt som möjligt.

Lärarna behöver dock se till att utvärderingarna har som utgångspunkt att eleverna ska utvecklas så långt som möjligt i förhållande till Lgr 11. Skolinspektionen förutsätter att skolan – i enlighet med sin intention – under läsåret 2011–2012 anpassar sina bedömnings- och dokumentationsformer till Lgr 11.

#### **1.6 Lärarna ger vårdnadshavare fortlöpande information om elevernas kunskaper**

Här undersöks om lärarna ger vårdnadshavare fortlöpande information om elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kursplanerna.

Av intervjuer med lärare och föräldrar framgår att lärarna fortlöpande ger vårdnadshavarna information om elevernas kunskapsutveckling. Både elever och föräldrar uppfattar skolans modell av den individuella utvecklingsplanen som lätt att förstå. Skriftliga omdömen ges i alla ämnen och dessa går igenom under utvecklingssamtalen. Dock framgår att några vårdnadshavare saknar information om vilka eventuella kunskapsbrister eleverna har i olika ämnen. Vårdnadshavarna uttrycker vidare att den bild som ges av elevens kunskaper

ibland är *"lite för bra"*. Föräldrarna uppfattar också att lärarna arbetar på olika sätt gällande vad som ska skrivas i den framåtsyftande delen i den individuella utvecklingsplanen som skrivs under utvecklingssamtalet. I någon klass är det eleven som bestämmer vad som ska skrivas in medan i en annan styr läraren mer vad eleven behöver utveckla. Sammanfattningsvis uttrycker vårdnadshavarna vid intervjun att de kände sig trygga *"i att eleverna lär sig det de ska"*.

Som tidigare framkommit utgår lärarna till viss del från de nya kursplanernas kunskapskrav när elevernas kunskapsutveckling bedöms och dokumenteras.

**Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen** att lärarna ger fortlöpande information till vårdnadshavarna om elevernas kunskaper.

Lärarna behöver dock ge information om elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i kursplanerna, Lgr 11.

## 2. Ges eleverna möjlighet att visa de kunskaper som framgår av kursplanernas kunskapskrav?

### 2.1 Lärarna har ett allsidigt underlag för att bedöma elevernas kunskaper

Här undersöks om läraren har ett allsidigt underlag för att bedöma elevernas kunskaper och om lärarna använder olika underlag för bedömning samt om eleverna ges möjlighet att visa sina kunskaper på olika sätt.

Av intervjuer med lärare och intervjuer framgår att eleverna får visa sina kunskaper på flera olika sätt: de får redovisa muntligt såväl individuellt som i grupp eller skriftligt genom att återberätta i brevform, producera faktahäften eller lösa uppgifter på arbetsblad. Även att experimentera, diskutera och att redovisa med hjälp av bilder nämns som exempel. Lärarna uppger vidare att de stämmer av mot *"mål bubblorna"* när de bedömer och dokumenterar elevernas kunskaper, vilket gör att bedömningen blir allsidig eftersom dessa mål beskriver såväl faktakunskaper som färdigheter och förmågor. Som exempel nämns att i idrott bedöms och dokumenteras elevernas grovmotoriska rörelser fortlöpande genom observation, och i samband med enkla samtal på engelsklektionerna bedöms elevernas förmågor genom att läraren *"kollar av mot bubblorna"* som handlar om att tala och förstå engelska. Dock framkommer av elevintervjun att eleverna inte får välja hur de ska visa sina kunskaper.

**Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen** att lärarnas bedömning av elevernas kunskaper är allsidig och att olika underlag används så att eleverna ges goda möjligheter att visa sina kunskaper på olika sätt.

## 2.2 Vårdnadshavares kännedom om kunskapskraven

---

Här undersöks om lärarna ger vårdnadshavare information om kunskapskraven i alla ämnen som eleven får undervisning i.

Av intervjuer med vårdnadshavare och föräldrar framkommer att de lokala nedbrutna målen i varje ämne utifrån uppnåendemålen i 2008 års kursplaner finns tillgängliga på skolans hemsida. Det framkommer också att aktuella mål ibland skrivs ut på elevernas läxuppgifter, och att lärarna ibland informerar om dem på föräldramötena. Som beskrivits under 1.5 är skolans ambition att under läsåret 2011–2012 skriva om de lokala målen utifrån den nya läroplanen.

**Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen** att lärarna behöver ge vårdnadshavarna information om kunskapskraven i de ämnen eleverna får undervisning i.

### Syfte och frågeställningar

---

Forskning och utvärderingar visar att många lärare upplever en osäkerhet kring hur elevernas kunskaper ska bedömas i de tidigare skolåren. Lärarna menar också att skolorna saknar ett gemensamt förhållningssätt och rutiner för dokumentation när det gäller att följa och bedöma elevers kunskapsutveckling. Lärarnas osäkerhet kan leda till att bedömningar och individuella utvecklingsplaner saknar koppling till kunskapskraven i de nationella kursplanerna.

Forskning visar att bedömning kan vara ett verktyg för att löpande stödja elevernas lärande och utveckling. Det handlar om att eleverna får möjlighet att fortlöpande visa de kunskaper som framgår av kunskapskraven i kursplanerna och att de förstår vilka grunder de bedöms utifrån, var de befinner sig i förhållande till kunskapskraven och hur de kan göra för att ytterligare utveckla sina kunskaper.

Syftet med projektet är att undersöka om de bedömningsunderlag lärarna använder och de bedömningar lärarna gör är relaterade till kunskapskraven i de nationella kursplanerna och i övrigt sker i enlighet med styrdokumentet. Detta mot bakgrund av att en ny läroplan för grundskolan, Lgr 11, införs under 2011. Granskningen syftar dessutom till att hitta goda exempel på hur lärare arbetar med bedömning för att främja lärande som en integrerad del i lärandeprocessen tillsammans med eleven.

De centrala frågeställningarna är:

- Gör läraren fortlöpande bedömningar av elevernas kunskapsutveckling utifrån kursplanernas kunskapskrav?
- Ges eleverna möjlighet att visa de kunskaper som framgår av kursplanernas kunskapskrav?

## Metod och material

---

Granskningen inleds genom att inspektörerna innan skolbesöket tar del av olika dokument och gör en dokumentanalys. Rektorn har exempelvis svarat på en verksamhetsredogörelse och skickat in olika dokument skolan har i arbetet kring bedömning till inspektörerna inför skolbesöket.

Varje skolbesök består av intervju med rektor, lärare (både i grupp med 6-8 lärare i åk 1-3, och djupintervju med två lärare i åk 3), elever i åk 3 (i grupp med cirka 6 elever) och vårdnadshavare i åk 3 (i grupp med 6-8 personer). I de fall då den besökta skolan består av ett fåtal lärare och elever kan sammansättningen vid intervjuerna komma att anpassas till detta. Besöket avslutas med en återkoppling till rektor kring inspektörernas preliminära bedömningar.

Tabellen visar antalet intervjuade vid Borns Friskola.

| Borns Friskola             | Antal |
|----------------------------|-------|
| Intervjuade elever         | 6     |
| Intervjuade lärare         | 5     |
| Intervjuade vårdnadshavare | 5     |

## Författnings- och forskningsstöd i Skolinspektionens kvalitetsgranskning Kunskapsbedömning i grundskolan årskurs 1–3

---

### ***Författningar***

#### **Lagar**

- Skollagen (2010:800)

#### **Förordningar**

- Skolförordning (SFS 2011:185)
- Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet

#### **Skolverkets föreskrifter**

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:19) om kunskapskrav för grundskolans ämnen

#### **Skolverkets allmänna råd**

- Skolverkets allmänna råd och kommentarer, Den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen (SKOLFS 2009:16) (AR IUP)
- Skolverkets allmänna råd, Planering och genomförande av undervisningen – för grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan (SKOLFS 2011:149) (AR Planering)

### ***Forskningsstöd***

- Skolverkets stödmaterial: Kunskapsbedömning i skolan – praxis, begrepp, problem och möjligheter
- Skolverkets kunskapsöversikt: Kunskapsbedömning – Vad, hur och varför?

## 1. Gör läraren fortlöpande bedömningar av elevernas kunskapsutveckling utifrån kursplanernas kunskapskrav?

### 1.1 Rektor tar ansvar för att lärarna bedömer elevernas kunskaper utifrån kursplanernas kunskapskrav

Här undersöks om rektorn tar ansvar för och skapar förutsättningar för lärarnas gemensamma arbete med kunskapsbedömningar utifrån kursplanernas kunskapskrav.

Inom detta område granskas följande:

- Rektor tar ansvar för att tillsammans med lärarna utveckla gemensamma rutiner och former för att planera undervisningen och för att bedöma och dokumentera elevernas kunskaper utifrån kursplanernas kunskapskrav (2 kap. 9 § och 4 kap. 4–6 §§ skollagen, Lgr 11, 2.8, AR IUP, AR Planering).
- Rektorn skapar förutsättningar för att lärarna använder ett gemensamt och sakligt språk i dokumentationen (AR IUP).
- Rektorn skapar förutsättningar för en likvärdig bedömning inom skolenheten (1 kap. 9 § skollagen, Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Lgr 11, 2.8, AR Planering).

#### Författningsstöd

##### 1 kap. 9 § skollagen

Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas.

##### 2 kap. 9 § skollagen

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Det pedagogiska arbetet vid en förskolenhet ska ledas och samordnas av en förskolechef. Dessa ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

##### Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag

En likvärdig utbildning

/.../ Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform och inom fritidshemmet ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Det finns också olika vägar att nå målet/.../.

##### Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag

Rättigheter och skyldigheter

Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har /.../.

### **Lgr 11 punkt 2.8**

### **2.8 REKTORNS ANSVAR**

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

### **Allmänna råd och kommentarer, Den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen**

#### Utgångspunkter för den individuella utvecklingsplanen – bedömning och utvecklingssamtal

Skolans lärare bör

- ha gemensamma rutiner och former för dokumentation av elevernas kunskapsutveckling
- utveckla ett gemensamt och sakligt språk i dokumentationen

Elevers lärare bör

- informera elev och vårdnadshavare om vilka kunskaper och kunskapskvaliteter som ska bedömas

### **Allmänna råd med kommentarer om planering och genomförande av undervisningen – för grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan**

#### Planering

Rektorn bör

- organisera verksamheten så att lärarna ges förutsättningar att planera undervisningen
- utveckla former för samverkan och kunskapsutbyte mellan lärarna

#### Kunskapsbedömning

Rektorn bör

- stödja lärarna i deras arbete med att bedöma elevernas kunskaper genom att tillsammans med dem utveckla gemensamma rutiner och former för att utvärdera elevernas kunskaper

#### Dokumentation

Lärare bör

- använda sig av effektiva rutiner och former för dokumentation som väl återspeglar elevernas kunskaper och som ger en grund för kommunikation av bedömning och betygssättning med elever och vårdnadshavare

## 1.2 Skolan har ett systematiskt kvalitetsarbete kring kunskapsbedömning

Här undersöks om rektorn ser till att det finns ett kvalitetsarbete kring kunskapsbedömningar på skolan genom att följa upp och utvärdera detta arbete samt huruvida resultaten av det används. Vidare handlar bedömningspunkten om rektorn tillsammans med lärarna analyserar skolans kunskapsresultat och resultaten på de nationella proven.

**Inom detta område granskas följande:**

- Rektorn använder skolans kunskapsresultat i kvalitetsarbetet genom att skapa förutsättningar för att lärarna tillsammans jämför och analyserar skolans kunskapsresultat och hur de förhåller sig till resultaten från de nationella proven och eventuellt annat bedömningsstöd (*AR Planering*).
- Rektorn följer tillsammans med lärarna upp och utvärderar de rutiner och former för bedömning och dokumentation som används så att de är ändamålsenliga för ett systematiskt kvalitetsarbete (*4 kap. 4–6 §§ skollagen, AR Planering*).

### Författningsstöd

#### 4 kap. 4-6 § skollagen

##### *Enhetsnivå*

4 § Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

Rektorn och förskolechefen ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena.

##### *Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet*

5 § Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

##### *Dokumentation*

6 § Det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska dokumenteras.

**Allmänna råd med kommentarer om planering och genomförande av undervisningen – för grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan**

Kunskapsbedömning

Läraren bör

- tillsammans på skolenheten regelbundet analysera och diskutera hur olika elevprestationer bedöms i förhållande till kunskapskraven
- som stöd för bedömningen av elevernas kunskaper jämföra resultaten på de nationella ämnesproven med den egna dokumentationen och analysera skillnader och likheter i resultaten

Rektorn bör

- stödja lärarna i deras arbete med att bedöma elevernas kunskaper genom att tillsammans med dem utveckla gemensamma rutiner och former för att utvärdera elevernas kunskaper

Uppföljning

Rektorn bör tillsammans med lärarna systematiskt och kontinuerligt

- följa upp formerna för utvärdering och bedömning av elevernas kunskaper
- följa upp och utvärdera de rutiner och former för dokumentation som används så att de är effektiva och ändamålsenliga för ett systematiskt kvalitetsarbete.

### 1.3 Bedömning ingår i lärarnas planering av undervisningen

Här undersöks om lärarna vid planering av undervisningen utgår från kursplanerna samt om lärarna även planerar för hur bedömningen av eleverna ska gå till så att den blir en integrerad del av undervisningen tillsammans med eleverna.

**Inom detta område granskas följande:**

- Lärarna utgår vid planeringen av undervisningen från kursplanernas syfte, centrala innehåll och kunskapskrav (*1 kap. 11 § skollagen och 9 kap. 1–2 §§ skolförordningen, AR Planering*).
- Lärarna identifierar och planerar hur eleverna ska visa sina kunskaper, vad i kunskapskraven som ska bedömas och när bedömningen ska ske (*AR Planering*).
- Lärarna planerar så att bedömningen systematiskt blir en integrerad del i undervisningen för att tillsammans med eleverna följa och stödja elevernas kunskapsutveckling i undervisningen och kontinuerligt ge återkoppling på deras arbete för att synliggöra lärandet för eleverna (*AR Planering*).

**Författningsstöd****1 kap. 11 § skollagen**

För varje skolform och för fritidshemmet skall gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i denna lag. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Den ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen.

**9 kap. 1-2 §§ skolförordningen****Utbildningens innehåll och omfattning***Läroplan och kunskapskrav*

1 § För grundskolan gäller en läroplan enligt 1 kap. 11 § första stycket skollagen (2010:800). Läroplanen finns i förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. Av 3 § samma förordning framgår att kursplaner för grundskolans ämnen ingår i läroplanen och att kursplanerna kompletteras av kunskapskrav.

2 § Kunskapskrav ska finnas för

- matematik, svenska och svenska som andraspråk samt gemensamt för samhällsorienterande ämnen och för naturorienterande ämnen i årskurs 3,
- samtliga ämnen utom moderna språk i årskurs 6, och
- samtliga ämnen i årskurs 9.

Kunskapskraven i årskurs 3 och 6 anger den lägsta godtagbara kunskapsnivån för en elev vid slutet av årskursen. Kunskapskraven i årskurs 9 anger den kunskapsnivå som krävs för ett visst betyg när ett ämne avslutas.

**Lgr 11, 3 Kursplaner****Allmänna råd med kommentarer om planering och genomförande av undervisningen – för grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan**Planering

Läraren bör vid planeringen av undervisningen

- tydliggöra vilka delar av ämnets syfte som undervisningen i det aktuella arbetsområdet ska inriktas mot och utifrån det avgöra hur det centrala innehållet ska kombineras och behandlas så att eleverna ges förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt i förhållande till kunskapskraven
- identifiera vilka delar av kunskapskraven som bedömningen ska utgå ifrån i det aktuella arbetsområdet och avgöra hur eleverna ska få visa sina kunskaper
- skapa förutsättningar för att följa och stödja elevernas kunskapsutveckling och kontinuerligt ge återkoppling på deras arbete

## 1.4 Lärarna gör fortlöpande bedömningar av elevernas kunskaper

Här undersöks om lärarna gör fortlöpande bedömningar av elevernas kunskaper samt om läraren ger framåtsyftande återkoppling kring vad eleverna behöver utveckla i förhållande till kunskapskraven och hur detta ska ske. Vidare handlar det om hur lärarens bedömning blir en integrerad del av undervisningen tillsammans med eleverna.

**Inom detta område granskas följande:**

- Läraren ger eleven förståelse för vilka kunskaper de ska ges möjlighet att utveckla i alla ämnen och på vilka grunder de bedöms (*Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Lgr 11, 2.7*).
- Lärarna följer elevernas kunskapsutveckling och ger kontinuerlig och framåtsyftande återkoppling kring vad eleverna behöver utveckla och hur detta ska ske så att bedömningen blir en integrerad del i undervisningen tillsammans med eleverna för att synliggöra lärandet (*10 kap. 13 § skollagen, Lgr 11, 2.7, AR Planering*).
- Lärarna bedömer elevernas kunskaper utifrån kunskapskraven i alla ämnen och använder aktuella bedömningsunderlag för att upprätta individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen (*10 kap. 13 § skollagen, Lgr 11, 2.7*).
- Lärarna analyserar regelbundet de kunskaper eleven har visat, gör helhetsbedömningar av dessa och jämför med kursplanernas kunskapskrav (*Lgr 11, 2.7, AR Planering*).
- Lärarna använder resultaten från nationella proven för att bedöma elevers kunskapsutveckling (*9 kap. 20–22 §§ skolförordningen*).
- Lärarna använder ändamålsenliga rutiner och former för dokumentation som främjar elevernas kunskapsutveckling och väl återspeglar deras kunskaper i förhållande till kursplanernas kunskapskrav (*AR IUP, AR Planering*).

### Författningsstöd

#### 10 kap. 13 § skollagen

Vid utvecklingssamtalet ska läraren i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i, och (...)

#### 9 kap. 20–22 §§ skolförordningen

##### Nationella ämnesprov

20 § Nationella ämnesprov ska användas i de ämnen och årskurser som anges i 21 § för att bedöma elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven och, i årskurs 9, även som stöd för betygssättning.

21 § Ämnesprov ska användas i

1. matematik och svenska eller svenska som andraspråk i årskurs 3, 6 och 9,
2. engelska i årskurs 6 och 9, och
3. biologi, fysik eller kemi i årskurs 9.

Ämnesprov som avses i första stycket 3 ska fördelas så att varje elev ska delta i prov i endast ett ämne och att antalet provdeltagare så långt som möjligt blir lika stort för varje ämnesprov.

22 § Ämnesprov ska genomföras i slutet av årskursen. Statens skolverk får dock meddela föreskrifter om att ämnesprov i årskurs 9 får genomföras vid en annan tidpunkt.

Skolverket får meddela närmare föreskrifter om ämnesprov.

### **Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag**

#### **Rättigheter och skyldigheter**

Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har /.../.

### **Lgr 11, 2.7 BEDÖMNING OCH BETYG**

/.../

#### **Mål**

**Skolans mål är att varje elev**

- utvecklar ett allt större ansvar för sina studier, och
- utvecklar förmågan att själv bedöma sina resultat och ställa egen och andras bedömning i relation till de egna arbetsprestationerna och förutsättningarna /.../.

#### **Riktlinjer**

##### **Läraren ska**

- genom utvecklingssamtal och den individuella utvecklingsplanen främja elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling,
- utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn /.../.

**Allmänna råd och kommentarer, Den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen**

Utgångspunkter för den individuella utvecklingsplanen – bedömning och utvecklingssamtal

Skolans lärare bör

- ha gemensamma rutiner och former för dokumentation av elevernas kunskapsutveckling

- utveckla ett gemensamt och sakligt språk i dokumentationen

**Allmänna råd med kommentarer om planering och genomförande av undervisningen – för grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan**

Genomförande

Läraren bör i sin ledning av undervisningen

- försäkra sig om att undervisningen leder mot de mål som konkretiseras i planeringen genom att anpassa undervisningen till varje enskild elevs behov av stöd och stimulans
- se till att eleverna förstår syftet med de aktiviteter som ska ske i undervisningen, vilka kunskaper de ska ges möjlighet att utveckla samt hur de ska få visa sina kunskaper
- kontinuerligt ge varje elev konstruktiv återkoppling på hennes eller hans kunskapsutveckling och tydliggöra vad som behöver utvecklas vidare

Kunskapsbedömning

Läraren bör

- kontinuerligt analysera de kunskaper som eleven visat utifrån vad som behandlats i undervisningen, för att kunna göra helhetsbedömningar av kunskaperna och jämföra dessa med kunskapskraven
- använda sig av ändamålsenliga bedömningsformer som ger eleverna goda möjligheter att visa sina kunskaper på olika sätt

Dokumentation

Läraren bör

- dokumentera sina planeringar och uppföljningar så att de ger stöd för att
  - genomföra, följa upp och dokumentera undervisningen
  - kommunicera med elever och vårdnadshavare vad som är syftet med undervisningen och hur den ska genomföras
- använda sig av effektiva rutiner och former för dokumentation som väl återspeglar elevernas kunskaper och som ger grund för kommunikation av bedömning och betygssättning med elever och vårdnadshavare

## 1.5 Lärarna följer upp undervisningen

Här undersöks hur lärarna följer upp och utvärderar sin planering och undervisning samt bedömnings- och dokumentationsformer.

**Inom detta område granskas följande:**

- Lärarna analyserar i vilken utsträckning planeringen och genomförandet av undervisningen har gett eleverna möjlighet att utvecklas så långt som möjligt i förhållande till läroplanen (*AR Planering*).
- Lärarna identifierar vad som behöver utvecklas i den egna undervisningen för att eleverna ges förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt i förhållande till läroplanen (*AR Planering*).
- Lärarna utvärderar i vilken mån bedömnings- och dokumentationsformerna som används är praktiska och ändamålsenliga (*AR Planering*).

### Författningsstöd

**Lgr 11, 2.7 Bedömning och betyg**

#### **RIKTLINJER**

##### **Läraren ska**

utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn

**Allmänna råd med kommentarer om planering och genomförande av undervisningen – för grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan**

##### Uppföljning

Läraren bör

- analysera i vilken utsträckning planeringen och genomförandet av undervisningen har gett eleverna möjlighet att utvecklas så långt som möjligt i förhållande till de nationella målen
- identifiera vad som behöver utvecklas i den egna undervisningen för att eleverna ska ges förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt i förhållande till de nationella målen, samt
- utvärdera i vilken mån de bedömnings- och dokumentationsformer som används är ändamålsenliga

##### Dokumentation

Läraren bör

- dokumentera sina planeringar och uppföljningar så att de ger stöd för att
  - genomföra, följa upp och utvärdera undervisningen

## 1.6 Lärarna ger vårdnadshavare fortlöpande information om elevernas kunskaper

Här undersöks om lärarna ger vårdnadshavare fortlöpande information om elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kursplanerna.

**Inom detta område granskas följande:**

- Lärarna ger fortlöpande information om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kursplanernas kunskapskrav (3 kap. 4 §, 10 kap. 12 § skollagen, Lgr 11, 2.4 och 2.7 ).

### Författningsstöd

#### 3 kap. 4 § skollagen

Eleven och elevens vårdnadshavare och vårdnadshavare för ett barn i förskolan ska fortlöpande informeras om elevens eller barnets utveckling.

#### 10 kap. 12 § skollagen

*Utvecklingssamtal och individuell utvecklingsplan*

Minst en gång varje termin ska läraren, eleven och elevens vårdnadshavare ha ett utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas. Informationen vid utvecklingssamtalet ska grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till läroplanen.

#### Lgr 11, 2.4 SKOLA OCH HEM

Skolans och vårdnadshavarnas gemensamma ansvar för elevernas skolgång ska skapa de bästa möjliga förutsättningarna för barns och ungdomars utveckling och lärande.

#### Riktlinjer

##### Alla som arbetar i skolan ska

- samarbeta med elevernas vårdnadshavare så att man tillsammans kan utveckla skolans innehåll och verksamhet.

##### Läraren ska

- samverka med och fortlöpande informera föräldrarna om elevens skolsituation, trivsel och kunskapsutveckling, och
- hålla sig informerad om den enskilda elevens personliga situation och iaktta respekt för elevens integritet.

#### Lgr 11, 2.7 BEDÖMNING OCH BETYG

#### Riktlinjer

##### Läraren ska

- genom utvecklingssamtal och den individuella utvecklingsplanen främja elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling,
- utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn,
- med utgångspunkt i föräldrarnas önskemål fortlöpande informera elever och hem om studieresultat och utvecklingsbehov

**Allmänna råd med kommentarer om planering och genomförande av undervisningen – för grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan**

#### Dokumentation

Läraren bör

- använda sig av effektiva rutiner och former för dokumentation som väl återspeglar elevens kunskaper och som ger grund för kommunikation av bedömning och betygssättning med elever och vårdnadshavare

## 2. Ges eleverna möjlighet att visa de kunskaper som framgår kursplanernas kunskapskrav?

### 2.1 Lärarna använder ett allsidigt underlag för att bedöma elevernas kunskaper

Här undersöks om läraren har ett allsidigt underlag för att bedöma elevernas kunskaper och om lärarna använder olika underlag för bedömning samt om eleverna ges möjlighet att visa sina kunskaper på olika sätt.

**Inom detta område granskas följande:**

- Lärarnas bedömning av elevernas kunskaper är allsidig och olika underlag används för att analysera kunskaperna så att eleverna ges goda möjligheter att visa sina kunskaper på olika sätt (*Lgr 11, 2.7, AR Planering*).

#### **Författningsstöd**

##### **Lgr 11, 2.7 BEDÖMNING OCH BETYG**

Skolans mål är att varje elev

- utvecklar ett allt större ansvar för sina studier, och
- utvecklar förmågan att själv bedöma sina resultat och ställa egen och andras bedömning i relation till de egna arbetsprestationerna och förutsättningarna.

##### **Riktlinjer**

**Läraren ska**

/.../

- utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn /.../

**Allmänna råd med kommentarer om planering och genomförande av undervisningen – för grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan**

**Kunskapsbedömning**

Läraren bör

- använda sig av ändamålsenliga bedömningsformer som ger eleverna goda möjligheter att visa sina kunskaper på olika sätt

## **2.2 Vårdnadshavares kännedom om kunskapskraven**

Här undersöks om lärarna ger vårdnadshavare information om kunskapskraven i alla ämnen som eleven får undervisning i.

**Inom detta område granskas följande:**

- Lärarna ger vårdnadshavarna information om kunskapskraven i alla ämnen som eleverna får undervisning i (*Lgr 11,1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.4., AR IUP*).

### **Författningsstöd**

**Lgr 11, 1, Skolans värdegrund och uppdrag**

**Rättigheter och skyldigheter**

Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det är inte minst viktigt som underlag för den enskildes val i skolan. /.../

**Lgr 11, 2.4**

Läraren ska

Samverka med och fortlöpande informera föräldrarna om elevens skolsituation, trivsel och kunskapsutveckling,

**Allmänna råd och kommentarer, Den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen**

**Utgångspunkter för den individuella utvecklingsplanen – bedömning och utvecklingssamtal**

Elevers lärare bör

- beskriva hur de nationella målen har konkretiserats i undervisningen

**Den individuella utvecklingsplanens innehåll**

*De skriftliga omdömena bör*

- utformas så att eleven och vårdnadshavaren får tydlig information om elevens kunskaper i relation till de nationella målen och lyfta fram elevens utvecklingsmöjligheter i syfte att stimulera fortsatt lärande

*Den framtätsyftande planeringen bör*

- sammanfattande ange vilka kunskaper och förmågor eleven ska utveckla.

**Allmänna råd med kommentarer om planering och genomförande av undervisningen – för grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan**

Dokumentation

Läraren bör

- dokumentera sina planeringar och uppföljningar så att de ger stöd för att
  - kommunicera med elever och vårdnadshavare vad syftet är med undervisningen och hur den ska genomföras.